

SLOVENSKI NAROD.

Izjava vsak dan popoldne, kvartalni nedelje in praznike.

Inse: ali: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslane, preklici, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zenske ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 300—	celoletno	K 420—
polletno	150—	polletno	210—
3 mesečno	75—	3 mesečno	105—
1	25—	1	35—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročilna doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje.

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1'20 K

Poštnina plačana v gotovini.

Univ. prof. dr. Rado Kušel:

Cerkvena politika Jugoslavije.

Cerkveno politiko imenujemo načela, katerih se drži državna oblast pri ureditvi svojega razmerja napram cerkvi. Juristični ozir so pri tem merodajni le v toliko, v kolikor je to razmerje že v naprej določeno po ustavi in drugih državnih zakonih. Sicer pa bo ta politika kakor vsaka druga odvisna vedno od nazorov onih strank in struj, ki prihajajo, menjaje se, v državi do krmla.

V novejšem času razlikujemo v tem pogledu tri tipične oblike: 1. konkordatni sistem, zgrajen na nazarju, da sta državna in cerkvena oblast enakovredni in da se imata glede zadev, ki se tičejo po svoji naravi območja obeh, med seboj sporazumeti in po sklenjenem dogovoru postopati; 2. sistem paritetne države, sloneč na načelu suverenosti, ki ne prizna v mejah države nikake druge enakovredne oblasti, ki pa vendar v okviru svojih zakonov zajamči cerkvam kot javnopravnim korporacijam samoupravo in prost razvoj; 3. sistem popolne ločitve cerkve od države.

Čim se ustavno zajamči verska svoboda, sta logično mogoča le še pod 2 in 3 navedena sistema. Izključena pa je vsaka državna cerkev in izključen je po mojem prepričanju tudi vsak povratak v dobo konkordatov. Vsaka teh pogodb je izročila del državne oblasti v izvrševanje cerkvenim organom, ki so se vsled tega nahajali napram drugim verskim družbam na izjemnem, privilegovanem stališču. Pogodbena vez med cerkvijo in državo je s paritetno nezdružljiva. Paritetna država naj uredi razmere krščanskih cerkv in drugih verskih družb s posebnimi zakoni, v katerih naj po možnosti upošteva njih posebnosti in želje. Cerkev in verske družbe naj pri tej zakonodaji sodelujejo in država naj upošteva, da ima dati vsaki to, kar ji gre, ne pa vsem istega. Na pot pogodb pa se država ne bo smela podati, ako sama noče rahliati na temeljih svoje ustave. Načelo verske svobode in paritete mora tedaj prej ali slej imeti za posledico konec konkordatnega prava tam, kjer je to še danes v veljavi.

Za sistem popolne ločitve cerkve od države pri nas brez dvoma še nismo zreli. V gotovem oziru imajo oni prav, ki trdijo, da le stroga ločitev cerkve od države zajamčuje versko svobodo. Od cerkve lo-

čena država smatra vse verske družbe le za navadna društva, izjavlja se na vsemem življenju in verskih zadevah povsem neprizade-to, zato ne pozna verskega pouka in ne prispeva v verske svrhe ničesar. Nadzorstvo nad verskimi družbam izjava le v toliko, kakor nad vsemi navadnimi društvi.

Cerkve se je znala uživati tudi v ta sistem, kjer ga ni mogla preprečiti, ker ji nudi gotovo svobodo tudi tam, kjer bi ji bila sicer državna oblast očito sovražna. Vobče pa stoji cerkev — in v tem pogledu se strinja pravoslavna in katoliška — na stališču, da je tekom sto in stoletij skupno delovala z državo za razvoj in napredek človeštva v duševnem in telesnem oziru in da se imata obe oblasti po tej zgodovinski sankciji podpirati tudi v bodoče. Istina je, da imata tako katoliška kakor pravoslavna cerkev neveljavnih zaslug za ohranitev našega plemena in naše narodnosti navzlic stoletnemu robstvu in da bi pomenilo z ozirom na kulturne razmere v naši kraljevini nevarnost in škodo za obe oblasti, ako bi se do sedaj obstoječa ozka vez med njima mahoma pretrgala. Zgodovina se dela vedno sama; kdor bi jo hotel prehiteti, bi doživel poraz. Za nas pomenja obče sprejeto načelo verske svobode in paritete znaten korak naprej, gre le za to, da se modro in smoteno izvede na način, da bodo od njega imeli korist država, cerkev in nju skupni člani. S tem, da daje država krščanskim cerkvam in drugim prizanim verskim družbam značaj javnopravnih korporacij, jih pripušča in vabi k sodelovanju na potu do najvišjih etičnih ciljev. In v istini cerkev lahko v znatni meri podpira državo v njeni skrbi za občni javni blagor. Verski nauk daje tudi državi višjo sankcijo, istotako zakonu (braku) in rodbini. Krščanska moralna deluje sporedno s kazenskimi zakoni, ker odvaia državljane od zločinov. Cerkev vpliva v največji meri na socialne razmere, ker je po njenem nauku delo dolžnost vsakega in se ne sme rušiti sklenjenih pogodb. Cerkev varuje tudi državno avtoriteto, ker zapoveduje pokorščino napram njenim oblastvom. Zato naj bo razmerje med cerkvijo in državo po možnosti prijateljsko, in ta možnost je dana navzlic ravnopravnosti vseh veroizpovedani.

Zato pa je v prvi vrsti potrebno,

da cerkev uvidi, da strogo izvajanje paritete in politične pravice verske svobode ni naperjeno proti njej, marveč da je postulat absolutne pravičnosti države napram vsem cerkvam in verskim družbam in napram vsem državljanom. Le na tej podlagi je prijateljsko razmerje napram cerkvi dosegljivo tudi za paritetno državo.

Iz Protičevega in Smolakovskega načrta se ne da glede naše bodoče cerkvene politike nič sklepati; oba sta v tem pogledu silno pomanjkljiva. Prvi ugotavlja v členu 18., da je svoboda vere in vesti vsakemu zajamčena in da se nikogar ne sme siliti k verskim dejanjem, razen če je podvržen očetovski, varstveni ali disciplinski oblasti; v členu 19. dovoljuje vršenje verozakona doma, ako se z njim ne kršita javni red ali moralna; v členu 20. pa določa, da so gradanske in državljanske pravice in dolžnosti od veroizpovedanja neodvisne.

Drugi naglašava v členu 26. istotako neomejeno svobodo vere in vesti ter svobodno javno vršenje verskih obredov, kolikor ti ne nasprotujejo kazenskemu zakonu. Da te določbe niso zadostne in da bi bilo pravno stališče verskih družb po njih merilu skrajno nejasno, ni treba še le poudarjati.

V Markovičevem načrtu pa določa člen 85. naslednje: Sve priznane veroizpovedi jesu ravnopravne. Priznate veroizpovedi mogu svoj verozako in javno izpovedati. One samostojno urediti svoje verske poslove i upravljati njima u granicama zakona.

Tu se daje pravica javnega vršenja verozakona izrecno le prizanim veroizpovedanjem, le te se proglašajo za ravnopravne in le njim se podeljuje avtonomija v mejah zakona. V teh kratkih stavkih so izražena brez dvoma načela paritetne države, le da v svoji malobesednosti ne morejo nuditi dovoljnega jamstva ne za prosti in neovirani razvoj krščanskih cerkv, ne za dosledno izvedbo verske svobode. Cerkev in verske družbe pa imajo globok interes na tem, da izvedo že iz ustave, kako bo njih bodoče pravno razmerje v državi, katera sredstva jim bodo za obstoj na razpolago in v katerih mejah se bo smelo prosto razvijati njih delovanje. Prav tako smejo državljani zahtevati, da naj bo obseg politične pravice verske svobode razviden že iz ustave same. Ustava naj bo jasna izjava države glede njenega cerkvenopolitičnega programa.

Američanom!

Zadnji čas se množe po slovenskih listih v Ameriki hudobna natolečevanja proti naši domovini. Gotovi listi prinašajo takozvana pisma iz Slovenije, ki mrgole samih neresnic, neresnosti in hudobnega zavijanja ter pogrevajo deloma laži, katerih so bili polni nemško-nacionalni listi v času pred koroškim plebiscitom. Po takih vesteh in pismih bi bila naša država pravi eldorado roparjev, goljufov, oduhuv in drugih izvrzkov ter bi bilo kršenje državljan-skih in človeških pravic na dnevnem redu. Roparski napadi se vrše kar pri belem dnevu, nobeden ni varen svoje-ga življenja zlasti oni ne, pri katerem volajo dolarje. V naši državi so delavci, zlasti oni, ki se vračajo iz Ame-rike, popolnoma zadavljeni, nastala je povsod strašna mizerija, da je ni mo-gotje popisati. Nadejati se je preliva-rija krvi v notranjosti države. Naši vo-jaki hodijo raztrgani in bos, srbijski so lepo oblečeni in obuti, naše pre-tapajo z bikovko in hrano imajo slabšo, kakor prašiči. V tem tonu gre na-pret. In taka pisma priobčuje »Prosveta« v Chicagu.

Smešno bi bilo odgovarjati na toliko laži in oštarijskih hudobnosti. Ne-odgovorno pa je, da daje list, ki hoče menda veljati za resnoglasilodelavstva, prostora takim zahrbtnostim, ki jih je mogoče na prvi hip spoznati. Da naj-deš nezadovoljnice povsod, je prav na-ravno, največ pa jih je med lenuhi in publicami in med te spada prav gotovo tudi dopisnik »Prosvete«.

Taka pisarnjenje pa je lahko v ve-liko škodo naši domovini. V Ameriki

imamo mnogo naših treznih in pamet-nih delavcev, ki bi se radi vrnili s svo-jimi prihranki v staro domovino. Če jim pa naši ameriški listi slikajo domo-vino kot roparsko gnezdo, si bodo se-veda desetkrat premislili nastopiti dolgo in drago pot, ker se bodo bali ne samo razočaranja, marveč tudi materi-jelne škode. Toda pri nas je za pošte-nega delavca še vedno dosti kruha in ga bo vedno več, za ljudi, ki se hočejo osamosvojiti, je še dosti polja in v ve-seljem jih bo sprejela domovina. Samo zmožnosti naj prinese s seboj, voljo do dela in poštenosti ne pa samo voljo do zabavljanja in pridušenja. Ravno na-šo deželo čaka še lepa bodočnost v mali industriji in obrti, izučeni delavcev nam v vseh strokah še primanjkuje. Tudi poljedelstvu se odpirajo novi in dobri viri dohodkov. Pa pride tak lo-pov in vrže v svet stare obrabljene fraze šušterštevih razdiralcev in naši državni sovražni agitatorji ter za-seje nezaupanje med našimi rojaki v Ameriki. S tem pa ne škoduje samo na-ši državi, marveč provzroča pogosto-krat nepovračljivo škodo tudi lastnim tovaršem, katerim bi se odprli v stari domovini prav lepi viri dohodkov in gotovo manj napornega zaslužka, ka-kor v Ameriki.

Lenuhov in klevetnikov seveda v na-ši domovini ne potrebujemo, ti naj ostane-lopov daleč tam za vodo. Preseda-jev nam že ti, kar jih imamo in bi jih prav radi eksportirali, med njimi tudi dopisnika »Prosvete«, da si ga naši rojaki bolj natančno ogledajo.

Minister Svetozar Pribičević o položaju.

— Zagreb, 10. jan. Včeraj do-poldne se je vršilo v sekretariatu demokratske stranke zborovanje mestnega odbora demokratske stranke, ki je bilo jako dobro obiskano. Poleg odbornikov je številno demo-kratsko meščanstvo do zadnjega ko-tička naprnilo prostore sekretariata. Iz Beograda je prišel na zboro-vanje poleg ministra Svetozara Pri-bičevića tudi poslanec dr. Svetozar Gjorgjević. Navse več zanimanje so vzbudila izvajanja ministra Sve-tozara Pribičevića, ki je porabil svojo prisotnost v Zagrebu, da svo-jim zagrebškim somišljenikom ob-razloži svoje mišljenje o sedanjem političnem položaju. Predsednik Mi-lan Krešić je pozdravil v toplih be-sedah ministra, slušatelji pa so mu priredili burne ovacije.

Pribičević je v svojem govoru opozoril najprvo na težave, ki so se pojavile v konstituenti med posa-meznimi strankami. Najbolje bi bilo,

ko bi bil narod pri volitvah v kon-stituento izrazil zaupanje stranki ali pa še bolje bloku strank, ki bi imel to načelo, da se mora ustava izdelati na podlagi državnega in narodnega edinstva in pozitivnega dela. Ker se to ni zgodilo, morale so se stranke šele iskati, uvesti so se morala po-gajanja med posameznimi strankami. Demokrati so stali z vsega začetka na stališču političnega centralizma. Tudi ustava oziroma načrt ustave, katerega je izdelala in odobrila Ves-ničeva vlada, je bila izdelana na isti podlagi ter je zavrgla Protičev ustavni načrt, vsled česar so se tudi radikalci izrekli za isti princip. Tudi zemljoradniki so v bistvu za isti princip, a ne gredo v vlado, ker jim to ba je ne dovoljujejo strankarski in-teresi, kar je pravzaprav nelegitimno. Pri tako važnih vprašanjih kakor je ustava, morali bi se postavili dr-žavni interesi nad strankarske. Na-cionalnih in anacionalnih bojev, ka-

Fran Govekar:

144

Svitanje.

(Dalje.)

»Ni istina,« je ugovarjal baron. »Svobo-ščine, ki smo jih dosegli, ne bodo izgubljene nikoli več! Če nam jih pa vzamejo siloma, nam jih bodo morali vrniti, zakaj država bo morala hoditi vzporedno s časom, drugače pojde čas preko nje! Borba med absolutizmom in demo-kratskim državnim sistemom se je zaključila z zmago demokracije: to je uspeh, ki ga mora priznavati tudi Dunaj!«

»In vera v nepremagljivost Nemčije in Avstrije je ubita za vselej!« je pritrdil Dessel-brunner.

»A kaj naj storimo zdaj?« je vprašal Vodnik.

»Samo ena filozofija je, pa naj si štejejo sto in sto filozofskih šol: samo ena, a njeno ime je — vztrajnost!« je odgovoril Zois. »Vztrajnost, vera v končni cilj, zmaga vselej.«

»Če bi imel človek vašo samozavest!« je vzkliknil Vodnik.

»Mojo? Ej, jaz sem starec, bolnik! Resig-niral sem et fugiens elongavi in solitudinem,« je dejal baron. »A vi — mlad — šele začenjate! Na vas zre vsa domovina.«

»Majhen talent sem ... če sem sploh talentek! Včasih docela obupujem nad seboj ... in moje pisarje se mi ne zde piškavega oreha vredne!«

»Mnogo delavnih talentov izda več kot velik, a len, jalov talent!« ga je zavrnil baron. »Storite svojo dolžnost in delajte: koristite pač, kolikor morete! Sodbo prepustite znanemu! Loga ne oživlja en sam slavec, nego žvrgolenje kosov, penic, sinic, drozgov! Vojne ne dobiva niti ne izgublja en sam general, nego tisoči in tisoči pešakov, konjenikov, topnikov, vozata-jev in stražajev, zemljorodov in konjenikov, a končno nič manje važnih bobnarjev in piska-čev! In nemške kulture ni ustvaril en sam Goethe, niti italijanske en sam Dante, nego zbor vztrajnih, delavnih poetov in poetkov, učiteljev, duhovnikov, ki so vsi skupaj igrali ulogo sinic, drozgov, penic in kosov v koncertu, ki sta jima edina slavca Goethe in Dante!«

»Eh, če sem pa le zoprn — vrabec!« se je popraskal Vodnik za ušesom.

Baron se je zasmejal in ž njim se je sme-jal tovarnar.

»Ne ne! Le nič malodušnosti!« je dejal bar-on. »Veste, kaj ste doslej? Taščica! Resnično, tista drobna taščica, ki začinja s svojim srebr-nim glasom prva že v najzgodnejšem jutranjem mraku klicati solnce! Ko se začinja svitati, je taščica budilka in klicarka vsem drugim — tudi slavcem! Ali ste zdaj zadovoljni?«

»Hvaležen sem vam!« je odgovoril Vod-neik. »Svita se —«

»Torej le pojte, pojte! In Bog nam daj za vami dosti, dosti slavcev!«

Pred rotovžem je razbijal mestni klicar po bobnu in nato naznanil: Vsakdo, ki misli, da se mu je prizadela kakršnakoli škoda in ima pravico, da se mu povrne, naj se takoj zglesi na magistratu! Francozi nočejo ostati nikomur ničesar dolžni. Vse se zapiše in plača.

In klicar je odšel z bobnom v vsako ulico ter povsod znova bobnal in pozivljali ...

Krojač Dominik in rokavičar Kavčič sta bila prišla iz »Bidelmana«, kjer stasi privoščila obilnatni poli in porcijonček telečje glave s hrenom. Slišala sta še najnovejši oklic.

»Reci, kar hočeš, spodobni ljudje so pa le ti Francozi!« je dejal Kavčič. »Počediti hočejo za seboj do fermenta in poravnati celo neznane dolgove!«

»Nič jim ni očitati!« je pritrdil Dominik. »Kaj praviš, ali plačajo tudi pomandrano zve-stobo ljubljanskih ženic in nedolžnost ljubljanskih devic?«

»Nak, toliko denarja pa ne premore fran-coska republika!« je odgovoril krojač, a hipoma je kriknil: »O, glej, glej!«

Iz rotovža sta stopila pravkar Verderbe-rica in Danč.

»Lopov!« je vzkliknila lepa oštirka in pri-solila mojstru barokarju z desnico zaušnico, da je odnevalo pod obokom, in prisolila mu je z levico še drugo pa z desnico še tretjo in znova z levico in z desnico ... Klobuk je odletel brivcu daleč po stopnicah in lasulja mu je zdrknila na tla, on pa se ni prav nič branil. Kakor od-

strele zadet je bil brez misli in menda ni niti vedel, kaj se godi z njim.

Verderberica se je končno utrudila. Plju-nila je in odšla na levo — domov v kazino. In stopala je ponosno kakor užaljena kraljica, zi-bajoča se v bokih, malo blede, a vsa sveža in lepa ter očividno silno zadovoljna ...

»Fej te bodi!« je vzkliknil Kavčič in plju-nil, da je odnevalo po vsem Glavnem trgu.

»Obesi se, zga! Za nič drugega nisi več na svetu!« je kričal Dominik.

»O, vidva —? Ali sta videla? Po krivici me je! Ta vlačuga!« je jecjal Danč, pobiral lasuljo in klobuk ter hotel k prijateljskemu.

Toda obrnila sta mu že hrbet in odhajala po Špitalski ulici.

»Kaj pa naj bi bil storil? Udaril babo? — Ne, tožim jo, tožim ... vidva pa mi bosta za pričo. Taka lajdra, taka lažnivka, spletkarka! Dvakrat sem bil zaradi nje zaprt, globo sem moral plačati radi njenega jezika,« je pripove-doval brivec, toda prijatelja sta le še bevsknila:

»Sema! Izgubi se!«

»Vrag te vzemi!«

In skoraj tokla sta pred njim kakor pred okužencem.

Danč je obmolknil ter se v tistem hipu zavedel, da je starega prijateljstva za vselej konec.

Osramočen in zaničevan, ostavljen od vsega sveta, se je vlekel kakor mesečen ob nišah domov.

Kor so bili to v navadi v stari Avstriji, pri nas ni več. Načelo, da se postavljajo programi za dobo 30 do 40 let, danes ni pravilno, ker se časi hitro spreminjajo in programi zastare, zato je treba programov, ki so koristni in aktualni za sedanjost generacijo. Danes imamo važna socialna, ekonomska, prosvetna, kulturna in druga vprašanja, katerih rešitev ne smemo in ne moremo odlagati.

Zemljoradniki niso zastopani v Vladi, zato je resort agrarne reforme, ki bi moral pripasti njim, prešel v radikalne roke. Čeprav so se demokraci z vsemi silami zavzemali zani. To se je zgodilo v prvi vrsti s pomočjo muslimanov, ki bodo šli v vlado in ki imajo večje zaupanje v radikalce, kakor v nas. Vsled tega dejstva smo morali mi popustiti, vendar tvorijo za nas še vedno vprašanje agrarne reforme odprto vprašanje.

Radić s svojo stranko zahteva posebno nevtralnost republiko. Kako bi ohranila ta republika v sosedstvu z Madžari, Nemci in Italijani svojo nevtralnost, je vprašanje, na katero je težko najti odgovora. Zahteva, da nadalje plebiscit. Ta misel je nesmisel, ker vendar tudi naša država ni ustvarjena potom plebiscita. To se ne predlaga niti v Črni gori, ki je imela pred in med vojno lastno dinastijo, ki je bila ukoreninjena in ki ima sorodniške zveze v ugodnih tujih državah.

Volilni zakon je naravnost favoriziral manjšino, a osnovan in zamisljen je bil kot edinstveni zakon in ne po plemenih. Beogradski poslanci niso zastopniki Srbov, liški poslanci niso poslanci Hrvatske, marveč vsi so državni poslanci ne glede na plemo in okraj, kjer so bili izvoljeni. Ta volilni zakon so sprejeli tudi zajedničarji. Če hočejo Radićevci vplivati na ustavo, naj gredo v konstituantno in naj sodelujejo.

Kar se tiče komunistov, dobe svoje informacije in naloge od centralnega izven naše države. Početkom leta 1920 sem kot minister notranjih zadev opozoril na protidržavno politiko te stranke in pripravljale so se stroge odredbe, a demokratsko-socialistična vlada je padla in vse je ostalo pri starem. Volitve so se izvršile po vsi državi z največjo svobodo, pokazalo se je, da je naš narod v ogromni večini za narodno edinstvo in nitičnima pravico, tega edinstva rušiti. To je uvedla že Vesničeva vlada, ki je izdala stroge odredbe in tudi Pašićeva vlada si je to osvoila ter potrdila te odredbe.

Stojan Protić z druge strani ruja, ker radikalna stranka ni odobrila Radićevega ustavnega načrta. To pa ni storila samo Vesničeva vlada, marveč tudi Pašićeva. Danes se mnogo razpravlja o vprašanju, da-li je za sprejetje ustave potrebna kvalificirana večina dve tretjini ali ne. V praksi se je pokazalo, da je kvalificirana večina neuporabna. Z njo lahko manjšina pritiska na večino, da ta popusti v načelnih vprašanjih, samo da si zasluga kvalificirano večino. Na ta način se ni delalo ne v Češkoslovaški, ne v Poljski, niti se ne namerava v Rumunski. Niti ena teh držav ni sklicala konstituantne, da izdela ustavo. Spremembe ustave naj se pa izvrše z dvotretjinsko večino, da se na ta način ustvari nekaka stabilnost.

Kar se tiče poslovnika, je bilo potrebno, da se poslovnik izdela pred zasedanjem konstituantne, ker bi bilo sicer vsako delo onemogočeno. Poslovnik je izdelala vlada s pomočjo ustavnega odbora. Če so potrebne spremembe, se bodo te izvršile.

Očitek, da so demokraci centralisti, je treba zavrniti. Smo za državni in politični centralizem, a za administrativno decentralizacijo, ker bi bila poguba za državo. Če bi se morale vse malenkosti reševati v ministrstvih, delo naj se razdeli na državne organe v manjših teritorialnih edinicah. Pri tem pa ne smemo iztrgati prav nikake vloge prejšnje historične meje, marveč morajo odločevati samo gospodarski skupni interesi, ne glede na plemensko pripadnost. Razdelitev v 25 upravnih oblastih za zaradi tega še nikakor ni definitivna, marveč se da o tem vprašanju še mnogo govoriti in se bodo morale dati še marsikje razne koncesije. Očitek, da se hoče s to razdelitvijo izvršiti kako majoriziranje enega dela nad drugim, ne drži, ker je to nemogoče. Ravno separatisti, ki kriče proti razdelitvi, hočejo, da majorizira eno plemo drugo. Po njihovih težnjah bi prav srbsko plemo, ki je v naši državi največje, prišlo do nadvlade nad ostalimi dvema plemenoma. To po razdelitvi ne bo mogoče, ker bodo okrožja tako sestavljena, da bodo imeli v njih vsi enake pravice, pa naj potem pripadajo kateremu plemenu hočejo. — Burno odobravanje je sledilo izjavam ministra.

Za njim je govorilo še več govornikov, med njimi tudi poslanec Dr. Svetozar Glogović. Profesor Ferdar je stavil resolucijo, v kateri se zahteva za našo državo mesto sedanega SHS naziv »Jugoslavija«.

Politične vesti.

== Kdo bo fin. minister? == Večerc poroča iz Beograda, da sodijo politični krogi, da bo za finančnega ministra imenovan vseučiliški profesor Kumanudi.

== Pašić in zemljoradniki. == Se tokom tedna se bo rešilo vprašanje o zasedbi ministrskih mest, ki so prihranjene za ostale stranke. V tukajšnjih političnih krogih govore, da bo Pašić ponovno začel pogajanja z zemljoradniško stranko radi njenega vstopa v vlado. Ministrski svet je sprejel ustavni načrt v končni redakciji, ki se bo 12. t. m. razdelil tiskom med poslance.

== Protić ni izstopil iz radikalne stranke. == Radić z dne 10. t. m. demantira na podlagi informacij iz verodostojnega vira vest, da je Stojan Protić izstopil iz radikalne stranke.

== Komu naj se veruje? == Zagreb, 10. januarja. Današnji »Juturni list« korigira svojo včerajšnjo vest, da se je na sestanku Radićeve stranke prečitalo pismo Stojana Protića, ki naznanja izstop iz radikalne stranke, češ, da to sicer ne odgovarja resnici, da pa ponovno konstatira, da je seljaška stranka dobila od Protića pismo, v katerem je naznanil svoj izstop iz radikalne stranke.

== Demokratska stranka v Zagrebu. == Dne 9. t. m. dopoldne je bil v tajništvu demokratske stranke sestanek krajevnega odbora demokratske stranke, ki se ga je udeležil tudi demokratski poslanec iz Beograda Svetozar Glogović. Na tem sestanku je poročal o političnem položaju ministra Svetozar Pribičević, ki je govoril o najnovejših domačih političnih dogodkih ter o glavnih vprašanjih, ki posegajo sedaj pred konstituantno v naše državno življenje.

== Radićevci ne gredo v Beograd. == Dne 9. t. m. se je nadaljevalo posvetovanje Radićeve stranke, ki se ga je udeležilo 47 zastopnikov. V vseh vprašanjih se je doseglo popolno soglasje. Soglasno je bilo sklenjeno, da se Radićeva stranka ne udeležuje se konstituantne 12. t. m., ker je še vedno v veljavi sedanji poslovnik. Zastopniki stranke so izdelali nekoliko resolucij, ki se bodo poslate vse parlamentarnim strankam v konstituantni. Med drugim se v teh resolucijah tolači tudi državno-pravno stališče Radićeve stranke. Zastopniki Radićeve stranke, ki so bili v Beogradu, so poročali o svojih tamotjih posvetovanjih ter so bila njihova poročila sprejeta na znanje.

== Priprave za prevzete uprave. == Osrednja vlada v Beogradu in pokrajinska vlada v Zagrebu sta ukrenili vse priprave za prevzete uprave v krajih, ki so bili dosedaj okupirani po Italiji. Otok Rab pripade upravno Dalmaciji, otok Krk in Kastav pa Hrvatski.

== Parlamentarni klubi. == Pričakujejo, da se bodo vršile seje posameznih parlamentarnih klubov dne 11. t. m., ako bo prišlo zadostno število poslancev. Na teh sejah bi se imelo določiti stališče in taktika parlamentarnih klubov v prihodnjem zasedanju.

== Vprašanje boljševizma v Jugoslaviji. == »Demokratski« piše, da so vladne odredbe proti komunistom brez dvomno zelo dobre, nikakor pa ne zadostne. Proti boljševizmu se ne sme nastopati samo od spodaj, kajti boljševizem od zgoraj je nevarnejši od onega od spodaj. Zato naj bi imeli voditelji države vedno pred očmi načelo: Spoznaj samega sebe! Boljševizem od spodaj se imenuje »diktatura proletarijata, boljševizem od zgoraj pa korupcija in favoriziranje. To sta glavna zla, katerima se imamo zahvaliti, da je mogla boljševiška ideja med našim narodom pognati korenine.

== Nova separatistična stranka. == »Srpska Zor« poroča, da se bo preselilo vodstvo »Srpske narodne organi-

zar je bilo z velikim navdušenjem soglasno sprejeto. Predsednik Krešić se je v toplih besedah zahvalil ministru Svetozarju Pribičeviću za njegova izvajanja ter zaključil vrlo dobro uspešni sestanek.

== Čiški komunisti pred poroto. == Iz Prage poročajo, da se prične sredi tega meseca proces proti povračilcem slednjega komunističnega puča v češkoslovaški republik. Arretiranih je bilo nad 800 komunistov, odkoder pa je bilo 800 pozneje izpuščenih. Ostali pridejo pred poroto in so obtoženi veleizdaje.

== Protiboljševski kongres. == Francoska vlada namerava sprožiti iniciativo za protiboljševski kongres, katerega naj bi se udeležilo vse države. Kongres naj bi se začel s vprašanjem, kako zatrti boljševizem, katerega središče je Moskva. Angleška vlada se strinja s francoskim predlogom.

== Avstrijski mentalitet. == Sarajevska »Pravda«, glasilo muslimanske jugoslovenske stranke, piše, da muslimani niso ne Srbi in ne Hrvati, da pa je mogoče, da postanejo Srbi, ako se spremeni srbska oblast v Bosni. Če pa ostane pri starem, postanejo muslimani Hrvati. Kakor je videti, se nekateri naši bratje še vedno niso iznebili avstrijskega mišljenja.

== Zakaj so hrvatski klerikali proti Radiću. == Narodna Politika piše proti Radiću radi njegove akcije protikatoških duhovščin, kar naj bi pomenilo velika kulturno nevarnost za hrvatski narod. List pozivlja vse nasprotnike liberalizma na skupno delo proti tej Radićevi propagandi.

== Kaj se vse dogaja pri komunistih. == Ob priliki hišne preiskave pri voditeljih komunistične organizacije v Dubrovniku so našle oblasti v stanovanju komunističnega tajnika Mihe Monića slike Viljema II., Franca Jožefa in njegove žene Elizabete. Monić ni hotel na noben način izročiti teh slik policiji, ampak jih je lastnoročno prinesel na policijo, kjer je izjavil, da so te slike dragoceni spomini njegovega očeta, ki je kot finančni stražnik v jugoslovenski državni službi. Smešno, toda resnično!

== Protiangliško gibanje v Indiji. == Pred nekaj dnevi se je vršil v Nleazuru velik indijski narodni kongres, na katerem je glavni indijski agitator Jandi dosegel, da je sprejel shod resolucijo, po kateri se obvezujejo indijski voditelji, da porabijo vsa sredstva za doseglo popolnega heme rule za Indijo. Indijci ne bodo več pošiljali v angleško službo dečkov, ko dosežejo 15 let, bojkotirali hočejo angleško blago, indijsko učiteljstvo ima zapustiti šole in se posvetiti poduku ljudstva s čisto narodnim značajem. Vabijo se sodniki in advokati, da zapuste sodišča ter se posvetijo narodnemu gibanju. Njihovemu vzgladu naj sledijo državni uradniki in oficirji. Na ta način se hoče preprečiti udeležitev reform, ki jih je dovolila Anglija. Indijci se bore za popolno neodvisnost Indije. V znatno pomoč jim je rusko boljševiško gibanje.

== Nemčija in Rumunija. == Uradni »Universal« poroča, da je poslala nemška vlada v Bukarešto posebnega delegata, ki je s poročil rumunski vladi, da je Nemčija pripravljena poravnati svoje obveznosti namram Rumuniji potom velikih pošiljatev raznega blaga. Kakor znano, je Nemčija za časa okupacije emirala pet milijard lejov, ki jih hoče sedaj pokriti z blagom v isti vrednosti. Rumunska vlada je odgovorila, da se načelno strinja s predlogom nemške vlade.

== Upor v ruski rdeči vojski. == Iz Moskve prihajajo poročila, da so se pojavili v tretji rdeči vojski resni nemiri, ker je sovjetska vlada odklonila delavske zahteve po odpravi telesne kazni, za izboljšanje aprovizacije in preskrbo s zimsko obleko.

Telefonska in brzopletna poročila.

KONSTITUANTA SE OTVORI S PRESTOLNIM GOVOROM.

—d Zagreb, 10. jan. »Večerc« poroča iz Beograda, da se iz vseh znakov sklepa, da bo konstituenta otvorjena s prestolnim govorom, ki ga bo imel regent 12. t. m. Predsednik konstituantne je sprejel danes nekaj komunističnih poslancev, s katerimi je razpravljal o bodočem delu konstituantne. Komunisti se prve seje bržkone ne bodo udeležili. Seje konstituantne bodo trajale le nekoliko dni ter se bo izvolilo nekoliko odborov, zasedanje konstituantne pa se bo odgodilo, dokler ne bodo izvoljeni odbori dovršili svojega dela.

—d Beograd, 10. jan. Odbor za ustavo bo mogel končati svoje delo že v 15 ali 20 dneh, nakar bo prišel ustavni načrt v prvo čitanje v konstituantni.

PRED VAŽNIMI DOGODKI NA NAŠI SEVEROVZHOJNI MEJI.

— Beograd, 10. januarja. Te dni se pričakuje na naši severovzhodni meji važne dogodke. Iz bajskega okrožja in Pečuha so se zadnje čase čuli glasovi, ki najemernijeje izražajo svoje nezadovoljstvo s Horthyjevo politiko in Budimpešto. V Baji sami se je osnoval odbor, ki si je stavil nalogo, na našem obmejnem teritoriju na Madžarskem

uznati samostojno, neodvisno republiko. Ze pred dvema mesecema je bila posebna deputacija v Beogradu, pred 3 ali 6 dnevi pa je bil župan Pečuha pri notranjem ministru Draškoviću, da izve, kako etališče bi zavzela naša vlada namram neodvisni republik. Naša vlada je odgovorila, da se ne bo vmešavala v notranje zadeve sosedne Madžarske, namram samostojni republik pa ne bo zavzela neprijateljskega stališča.

KOMUNKE RADIĆEVE STRANKE.

— Zagreb, 10. januarja. Hrvatska seljaška republikanska (Radićeva) stranka je izdala o konferenci, ki se je vršila te dni v Zagrebu, poseben komunik, v katerem pravi med drugim: Zastopniki hrvatske seljaške republikanske stranke so zborovali v soboto, 8. t. m. od 10. dopoldne do 11. zvečer, v nedeljo, 9. t. m. pa od 11. do 3. popoldne. Seje se je udeležilo 47 zastopnikov. Soglasno je bil sprejet predlog, da se poslanec hrvatske seljaške stranke ne udeležuje seje konstituantne 12. t. m. Temu je v prvi vrsti kriv nesrečni poslovnik, ki ga je sestavila Vesničeva vlada. Osebito zapreko tvori § 8. v katerem se odreja, da morajo poslanci prisesti kraju, sicer izgube mandate. Istotako je krivična namera, da se mora ustava sprejeti s enostavno večino glasov, ker

je s tem dana možnost, da Srbi, ki imajo v konstituantni večino, preglasujejo Hrvate in Slovence, medtem ko se je svoječasno dogovorilo, da mora biti ustava sestavljena s sporazumno s Srbi, Hrvati in Slovenci. Na sejah so se sprejele resolucije, ki se bodo razposlale vsem parlamentarnim strankam v Beograd. V teh resolucijah se zagovarja državno-pravno stališče Radićeve stranke, kakor je bilo to javno proglašeno na veliki strankini skupščini 8. decembra 1920 v Zagrebu. Obenem se zahteva za stranko, da se z bodočo ustavo zaščiti pravo izražanje republikanskega programa. Vse različne resolucije bodo obelodanjene v strankinem glasilu, tedniku »Doma«.

D' ANNUNZIO HOČE POSTATI PREDSEDNIK REŠKE REPUBLIKE.

—d Pariz, 9. jan. (Brezžično.) Zednje vesti, ki so prišle z Reke, potrjujejo, da D' Annunzio ne namerava Reke zapustiti pred bližnjimi volitvami v ustavodajno skupščino proste države. V gotovih krogih na Reki se celo govori, da bo ta skupščina D' Annunzia gotovo izvolila za državnega predsednika.

EVAKUACIJA REKE.

—d Opatija, 10. jan. Z Reke je odšel nadaljni transport legionarjev. Doslej je odpotovalo z Reke nad 2000 leg. marjev. Tudi vse vojne ladje so zapustile luko. Nekaj legionarjev, ki niso Rečani in ki niso podvrženi vojaški dolžnosti, je zaprosilo za dovoljenje, da ostanejo v mestu. Potrjuje se vest, da zapusti D' Annunzio Reko šele po odhodu vseh legionarjev. Danje se javlja, da se legionarji, ki so imeli zasedena otoka Krk in Rab, na podlagi dogovora preselijo na Reko.

POLOŽAJ NA OTOKU KRKU.

—d aZagreb, 9. jan. Novinarski mrad v Zagrebu je prejel danes prvo direktno brzojavko z otoka Krka, ki se glasi: Vrhnik, 9. jan. ob 17. Zadnji D' Annunzijevi razbojniki zapustili otok Krk in izročili Italijanom mesta Krka orožje in municijo. V mestu se izkrcavajo italijanski vojski, ki dohajajo s parniki. Med našim prebivalstvom vlada mir in red. Podpis: Trinajstić.

SPOR MED ČESKIMI SOCIALCI IN SOCIALNIMI DEMOKRATI.

—d Praga, 9. jan. »Česke Slovo« poroča z Dunaja: Izvrševalni odbor češke narodno-socialistične stranke v Avstriji je javil izvrševalnemu odboru češke socialno-demokratske stranke, da je spričo grozljivega zadržanja soc. demokratske stranke skupno delovanje v prihodnosti nemogoče. Vsled tega sklepa je smatrali enotno fronto čeških socialističnih strank za raztrgano. Tudi nadaljnji obstoj dunajskega češkega narodnega sveta je postal dvomljiv.

ZA ZNIŽANJE CEN V AVSTRIJI. — ŽELEZNIČARJI ZAHTEVAJO ZA THOTAPCE IN VERIZNIKE KAZEN SMRTI IN PALICE. STICER PRIČNO 20. T. M. STAVKATI.

—d Dunaj, 10. jan. Danes se je v navzočnosti mnogih članov vlade pričela enota o znižanju cen, za katero je bila iniciativa zvezna vlada. Zvezni kancelar dr. Mayr je v svojih izjavah poudarjal, da morejo samo inozemski krediti pripeljati Avstrijo na pot do okrevanja. Poleg teh kreditov se mora še vse storiti, da se državni prejemki izravnajo z izdatki. Potrebno so kar najstrožje navedbe proti thotapstvu, verizništvu in navijanju cen. Na naslednji seji narodnega sveta bo stavljen na glasovanje zakonski načrt, ki zahteva zoper imenovane delikte denarno kazen v znesku do petih milijonov kron in zapor do 10 let ječe. Razmerje med produkcijo in porabo se mora znatno urediti in izboljšati. Delavske moči se morajo dvigniti. V meritorni debati je izjavil zastopnik nameščencev južne železnice in tehnične unije, da so nameščenci sklenili dne 20. t. m. pričeti stavki, če se vlada resno ne prične pečati s navedbami za znižanje cen. Govornik je zahteval, da se za navijalce cen, thotapce in veriznike uvede smrtna kazn in kazni z batinami. Če se zahtevam nameščencev ne bi ugodilo, se bosta oba imenovani skupini izjavila, da stojita izven vsega sodstva in bosta navijalce lastnoročno in na svojo pest pričeli obsojati pri borzi. Nameščenci južne železnice in tehnične unije zahtevata vpeljavo cenzuro za telefon in brzojav. Če vlada njihovim zahtevam do 20. t. m. ne ugodí, bodo nameščenci južne železnice in tehnične unije samolastno vpeljali cenzuro.

SOCIALISTIČNA KONFERENCA.

— Innsbruck, 10. jan. Komisija, ki jo je postavila konferenca v Brnu v svrhu priprave za mednarodno socialistično konferenco na Dunaju, je od 8. do 10. januarja zborovala v Innsbrucku. Prisotni so bili dr. Adler (Dunaj), Grimm (Bern), Ledebour (Berolin), Walhead (Manchester). Zastopnik francoske socialnodemokratske stranke je telegrafično sporočil, da je vsled neodločitljivih organizacijskih poslov za držan in je hkrati javil, da se francoska socialistična stranka dunajske konference udeležil. Konferenca se je po-

svetovala o organizaciji dunajske konference in je določila posamezne točke dnevnega reda. Za poročevalca na konferenci so bili določeni: Za 2. točko dnevnega reda »imperializem in socialna revolucija« Walhead, za točko 3. dnevnega reda »Metode razrednega boja« dr. Adler, za točko 4. dnevnega reda »Mednarodni boj proti revoluciji« Ledebour. Doslej se je izjavilo 12 držav, da se dunajske konference udeleže.

SOCIALNI DEMOKRATI V ŠVICI.

—d Curih, 9. jan. Pri številno obiskani generalni skupščini socialnodemokratskih tiskovnih organizacij v curiškem kantonu je bilo oddanih za socialnodemokratsko tendenco 350 in za komunistično 125 glasov. VOLITVE V FRANCOŠKI SENAT.

—d Pariz, 9. jan. Volitve v senat so imele dosedaj nastopne uspehe: 41 radikalcev in socialističnih radikalcev, 23 republikancev levice, 13 naprednih republikancev, 8 socialističnih republikancev in 3 svobodomiselnih (liberalci), 11 mandatov je še nezasedenih.

LDU Pariz, 10. jan. Pri senatnih volitvah je bilo izvoljenih 96 senatorjev. Dva izida iz kolonij še nista znana. Mandati so razdeljeni nastopno: dva desničarska liberalca, 13 progresistov, 30 levičarskih republikancev, 43 radikalcev ter socialističnih radikalcev in 8 socialističnih republikancev. Radikalci in socialistični radikalci so izgubili 9 levičarski republikanci pridobili 8, socialistični republikanci pa 5 sedežev. Desničarski liberalci in stranka progresistov sta ohranili svoje mandate.

NAJVEČJA BREZŽIČNA POSTAJA.

—d Pariz, 10. jan. (Brezžično) Včeraj je državni podtajnik za pošto in brzojav Decham položil temelni kamen za brezžično postajo pri Melunu, ki bo največja brezžična postaja na svetu. Mogla bo v 24 urah oddati in sprejeti več kot 2 milijona besed.

BOLJŠEVICI PROTI MORNARJEM.

—d Kodaň, 10. januarja. »Berlingske Tidende« javlja iz Helsinkij: Moskva, sovjet je arretiral odposlanstvo mornarjev iz Kronstadta, ki se je hotelo z vlado pogajati o dovozu živeza za garnizijo v Kronstadtu. Kakor se vidi, obstoji med Mosko in Kronstadtom zelo napeto razmerje.

POTRES V ARGENTINIJI.

—d Pariz, 10. jan. »Petit Parisien« javlja, da se potresni sunki v provinci Mendoza (Argentinijska) še vedno nadaljujejo. Dosedaj se našli nad 500 žrtev.

Iz naše krajevine.

—d Sokol II. v Zagrebu. Dne 9. t. m. se je vršila ustanovna skupščina novega sokolskega društva v Zagrebu, ki so ga osnovali člani, kateri so izstopili iz sedanega sokolskega društva radi političnega nesoglasja. Za stredočino novega sokolskega društva je bil izvoljen vseučiliški profesor dr. Lazar Car.

— Milan Pribičević obolel. Poslane Milan Pribičević je težko obolel tako, da bo moral potovati na Dunaj v svrhu preiskave po zdravniških — specialistih.

Rudarska stavka.

Vrhanece krize. Mezdni spor trboveljskih rudarjev se je dvignil tokom zadnjih dni do vrhunca tako glede stavke same, kakor tudi z ozirom na javni promet in javno življenje sploh. Iz vseh dogodkov zadnjih dni izhaja jasno, da so komunistični voditelji izrabljali mezdno gibanje v politične svrhe. Javni promet je dobil značaj resne krize. Na skrajni minimum omejeni osební in tovarni promet se bo moral v najkrajšem času popolnoma ustaviti. Kakor smo informirani, ima državna železnica za osebne vlake še za dan premoga in za tovarno za tri dni. Naša javna naprava v mestu so začelo še preskrbljene s premogom. Vodovod, plinarne in elektrarna so v polnem obratu. Bolnišnice so preskrbljene s premogom za vso zimo, nasprotno pa primanjkuje premoga hiralnic, ki si ga izposoja od bolnišnice.

Tudi itak v težki gospodarski krizi se nahajajoči industriji povzroča rudarska stavka neprikladi in odpust delavstva. Zaradi pomankanja premoga je »Jeklarnac« v Guštanju v Mežiški dolini ustavila obrat. 500 delavcev je brez zasluzka. Na Jesenicah proti ista novarnost. Tam bo brez posla nad 1200 delavcev.

Rudarji ne gredo na delo.

— Ljubljana, 11. jan. Vkljub včerajšnjemu vladnemu pozivu, naj gredo rudarji na delo, se nihče še ni danes zjutraj odzval pozivu. Delo še vedno počiva. Tekom včerajšnjega dneva so sklenili trboveljski rudarji, da odpolijejo v Ljubljano posebne zaupnike, ki naj vodijo nadaljne razgovore z vlado in družbo. Ti zaupniki so se danes zjutraj zglasili pri reprezentanti Trbovelske družbe, ki pa je odklonila vsak razgovor. Tekom dopoldneva so odšli na to k poverjeniku za socialno skrbstvo g. A. Ribnikarju, kjer so se vršili daljši razgovori. Rezultat teh razgovorov doslej še ni znan.

Aretacija hajskačev.

— Trbovlje, 11. jan. Na ukaz okrajnega glavarstva v Celju se je moral iz trboveljskega rudarskega revirja odstraniti komunistični agitator Petakovič in odti v Beograd. V spremstvu so ga odvedli proti Beogradu. Mladi hajskači, večinoma mladinci, po vsem rudarskem trboveljskem revirju strastno agitirajo za nadaljevanje stavke, hodijo od hiše do hiše, od stanovanja do stanovanja ter pritiskajo na treznejše rudarje, ki so hoteli nastopiti delo, na odpor z grožnjami skrajnega terorizma.

Rudarska stavka končana.

— Ljubljana, 11. jan. Kakor izveemo ob zaključku lista, se smatra rudarsko stavko za končano. Posebno odposlanstvo zaupnikov trboveljskih ru-

darjev je danes po dobljenih pojasnilih glede ukaza ministrstva izjavilo predsedniku deželne vlade dr. L. Pitamlicu, da pozove stankujoče rudarje še tekom današnjega dneva na delo. Odposlanstvo je imelo tudi daljše razgovore s poverjenikom za socialno skrbstvo g. Ribnikarjem. Na obeh uradnih mestih se je rudarjem odločno izrazila volja vlade končati stavko.

Rudarji nastopijo danes ob 2., najpozneje pa zvečer, delo v rudnikih.

Rudarji v Kočevju so še v ponedeljek šli na delo.

Odstranitev glavnega komunističnega agitatorja Petakoviča je na rudarje učinkovala naravnost konsternirajoče, kakor tudi ukrepi, ki so bili izdani, da se varuje avtoriteta državne oblasti.

Proslava spomina prof. Ernesta Denisa.

Včeraj zvečer se je vršila v slavnostni dvorani univerze v deželnem dvorcu proslava spomina umrlega prijatelja Slovanov, Ernesta Denisa.

V ospredju dvorane, sredi gaia eksotičnih rastlin se je dvigala slika pokojnika, zastrta s črnim pačolonom. Slavnost je otvoril generalni konzul dr. Beneš s pozdravom na prisotne, sporočajoč jim, da je g. dr. Ivan Lah, ki bi imel predavati, obol el in da bo zbog tega čital od njeza spisano predavanje znani prijatelji čehoslovaškega naroda dr. Krivic. Na to je dr. Krivic prečital krasno in podučno predavanje gospoda dr. Laha o življenju in delovanju prof. Ernesta Denisa. V toplih besedah je bilo očitno delovanje tega zaščitnika in prijatelja Slovanov pred vojno, kakor tudi med vojno in po prevratu. Iz izjavi je vsakdo lahko razvidel, kake velike zasluge je imel za osvobodjenje jugosloven-

skega in čehoslovaškega naroda prof. Ernest Denis, in kako velika vrzel je nastala z izgubo tega znamenitega moža za slovansko stvar. Proslavo je zaključil generalni konzul dr. Beneš z nado, da bo ostal prof. Ernest Denis v neizbrisnem in hvaležnem spominu pri vseh Slovanih, zlasti pa pri Čehih.

Slavnostnemu predavanju so prisostvovali poleg drugih tudi vodja deželne vlade dr. Leonid Pitamlic, poveljnik Dravske divizijske oblasti general Dokič s svojimi pobočnikom, g. dr. Skaberné, poveljnik za uk in bogocastie, mag. ravnatelj dr. Zarnik v imenu mesta, svetnik dr. Vodopivec, za univerzo prof. dr. Dolenc, prof. Král, prof. Plemelj, prof. Jeran itd. In mnogo drugih odličnih zastopnikov tukajšnje jugoslovske in čehoslovaške javnosti. Predavanju je prisostvovalo mnogobrojno dijaštvo, ki je z vidnim zanimanjem sledilo govornikovim izjavam.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 11. januarja 1921.

— **Proti korupciji.** Sobotni članek župana dr. Tavčarja pod tem naslovom je vzbudil občno pozornost v Sloveniji. Skrajni čas je res, da se začne pri na odločen boj proti izraskom, ki so počasi zafurtili žalibog tudi že v nekatere naše pravice. Treba je izžgati, kar je nezdravo, da gnila jabolka ne okužijo zdravih in da ostane pri nas živ čut za dostojnost v javni upravi. Tudi naši vodilni dnevniki v tej stvari pritrjujejo izjavam g. župana. Tako pravi včerajšnji »Naprejek«, da je članek izbran in da se njega vsebini v drugem delu pridružuje popolnoma. Današnji »Slovenec« pravi, da bo dosti dela pri čiščenju in da bo župana pri tem hvalevrednem poslu vse pošteno časopisje z veseljem podpiralo, ako bo šlo gosp. županu res samo za pošteno čiščenje. V položaju smo konstatirali, da gre gošpodu dr. Tavčarju pri tej akciji res le za boj proti napakam. Strankarski nameni so mu tuji in on nikakor ne išče le strankarskih vidikov. Tu gre za javno zadevo. Radi priznavamo, da se sekvestracijske stvari ne spadajo v delokrog pokrajinske vlade za Slovenijo kot take, ampak v delokrog ministrstev za trgovino in pravosodje.

— **Venčabitelj.** V včerajšnjem »Naprejek« čitamo: »V soboto popoldne pri kosilu. Trbovljski gospodje v »Unioni« so slabe volje. Pa pravi eden: Ail si bral »Naprejek«? Skandal! Veš kaj, zdaj ne preostane drugega, kakor da greš k Tonetu (k Tone Kristanu, op. uredn.). Mogoče ga še dobiš.« — Drugi priklama, vstane, obleče svojo suknjo in gre. Čez četrt ure pride nazaj, slede suknjo, jo obesi in pokaže pri tej priliki prvemu gospodu svojo zadnjo stran. »Nič nisem opravil« — pravi ta. »Vidim, vidim,« pravi drugi, »ampak kdo bi si mislil, da nosi Tone take podkovane čevlje, da se oditi tako lepo na zadnji strani pozna.« Zdi se, da se trboveljski gospodje pod pezo razmer nastopili križev pot osebnih intervencij, daš so še pred kratkim bahavo izjavljali, da zro s suverenim prezirom na bevske slovenskih listov. Če smemo verjeti »Naprejek«, so v tem oziru že doživeli prvi refu, ki pa bo še izrazitejši drugod, o tem so lahko verjeti, ako bi poskušali svojo srečo še na drugih mestih.

— **Strasna usoda ruskih učenjakov.** Zadnje dni so došle žalostne vesti iz Rusije: Boljševiki so ustrelili vseučiliškega profesorja Zabolotskega in Florinskega, profesorja Šahmatova, Aleksandrova, Brandt pa so umrli lakote. Prof. Zabolotski je bil dobro znan v Ljubljani. Pred dobrimi 10 leti je bil več mesecev v našem mestu in študiral v licejski biblioteki. Naučil se je slovenskega jezika in vzljubil naš narod, za katerega se je živalno zanimal. — »Slovenski odbor« v Kočevju je razpadel. Klerikalci so sklenili pred volitvami v ustavotvorno skupščino s Kočevjarji pakt in jim obljubili, da ne bo noben Kočevjar premeščen. Kočevjarji so se pakta tudi držali in res volili klerikalce. Vznemirilo zveze klerikalcev z Nemci je vsako sodelovanje s klerikalci, torej tudi v »Slovenskem odboru« nemogoče, ker imajo klerikalci namram Nemcem vezane roke. Zastopnik JDS je vsled tega odklonil na-

ter jih vedno na zahtevo pokazati trošarinski kontrolni.

— **Pošta na Bledu.** Poštno ravnateljstvo objavlja: Pričenši s 16. januarjem t. l. se uvede zveza poštnege urada Bled z vlakoma št. 13 in 16a proke Jesenice - Bistrica - Bohinjsko jezero. Ker so se dosedaj pošiljke za urad Bled 2 odpravljale preko urada Bled 1, se imajo od 16. januarja naprej odpravljati naravnost na urad Bled 2, se opozarjajo vsi uradi, časopisi in občinstvo, naj na pošilkah, namenjenih uradu Bled 2, v naslovu natančno označijo z »Bled 2« v razliko od označbe »Bled 1«, da pošilke ne bodo trpete zamud pri dohodu in dostavi. Uradu Bled 2 pripadajo pošilke za kraje Rečica, Zaka in Podgradom, za postajo Bled za hotele »Triglava«, »Evropa«, »Klemenčič«, »Savica« in »Mangart« ter za vile »Ilsehnheim«, »Kessler«, »Froelich« in »Zaka-Kokalj«. S tem se opozarja odposiljatelje takih pošilk, da v primeru zamud pri dohodu ali dostavi pošilke pošilke vsled pomanjkljivega naslova poštna uprava ne prevzame nikake odgovornosti.

— **Drzna tatila.** ki beži v avtomobilu. Tatovi se poslužujejo tudi najmodernejših vozil, da bi utekli policiji. Drzni in mladi tatili sta se pripeljali v Novo mesto. Minule dni je pri mesarju Antonu Krncu v Zagrebu zaposlena 30letna dekla Danica Frankovič s ponarejenim ključem odprla blagajno ter ukradla 60.000 K gotovine in za 30.000 kron razne zlatnine. Frankovičeva je a svojo prijateljico Marijo Friedel pobegnila v avtomobilu iz Zagreba v Novo mesto. Za to drzno vožnjo ste plačali 3000 K. V Novem mestu sta prenočili v neki gostilni in se drugi dan odpeljali z vlakom v Ljubljano. Da bi se vseh grehov očistile, sta šle najprvo v kopalnice in potem k opulentnemu obedu v prvostavno restavracijo. Zdaj hajdi v trgovine. Nakupili sta si blaga in perila za 30.000 K in dve ročni košari, v kateri sta dali vse reči ter shranile pri nekem trgovcu na Sv. Petra cesti. Po tem napornem delu je bilo treba okrepčilo. Posebilo sta restavracijo. Friedel, ki je bila bolj zvrta kot Frankovičeva, je odšla pod pretvezo, da si poišče stanovanje, kamor ne bo prišla policija. Friedel je odšla k trgovcu, vzela obe košari in pobegnili z vlakom proti Zagrebu. Ker se Friedel tri ure ni vrnila, je šla Frankovičeva po košaro, a je na veliko začudenje zvedela, da jo je njena sokrivka popihala. Frankovičeva je prenočevala v nekem hotelu, kjer je bila aretirana. Policija je našla pri Frankovičevi še 8271 K, zlato mosko veržico, tula uro, črno šero in nov dežni plašč. Frankovičeva je policija izročila deželnemu sodišču. Za prijateljico Marijo Friedel je bila izdana tiralica.

— **Gospod tat iz Šiške!** Kriminalni policiji se je posrečilo prijeti zelo nevarnega železniškega tatu. Pred dohodom zagrebških vlaka je kriminalni organ na glavnem kolodvoru opazoval nekoga 21letnega moža, ki je imel pri sobi dva velika ovoja. Ko ga je kriminalni organ ustavil in jel izpraševati, kam se odpelje, je bil gospod tat iz Šiške zelo prijazen. Organ je ljubeznjivo rekel: »Ali me ne poznate? Jaz sem iz Šiške!« ... Kaj imate tamle? »V ovojih imam perilo. Nesem ga v Lokavec svojemu prijatelju Čehul!« — Kriminalni organ je seveda tudi moža zelo uljudno pozval, naj gre z njim na stražnico. Ko so ovoja pregledali, je bilo na obeh straneh presenečenje. V ovojih je bilo zelo fino perilo: 30 rjuh, 22 brisalk in 27 prevlek z zaznambami V. K. v skupni vrednosti 10.430 K. Ustavljene je vprilo teh dokazov priznal, da je prejšnji dan zvečer vlomil v železniški voz, v katerem je bilo brzovalno blago, ter perilo pokradel. Povedal je, da je Ivan K o e i p e r iz tujake okolice in priznal, da je specializist v železniških tatvinah. Pred prevratom je bil vojak na beljaškem kolodvoru in toliko šivil pokradel, da si je pribral 30.000 K. Policija je ugotovila, da je Kociper znan tat in je bil v vojaških zaporih v šentpeterski vojašnici, od koder je pobegnil meseca junija letos. Izročili so ga vojaški oblasti. Perilo pa dali gospej Krišperjevi kot lastnini.

— **Nevaren vlomilec prijet.** Alojzij Zalokar je te dni zjutraj zapazil, da je bilo ponoči v njegovo čevlarsko delavnico v Florjanski ulici št. 6 vlomljeno ter odneseno 17 parov raznih čevljev v vrednosti čez 9000 kron. Zaradi te tatvine je bil aretiran Nikola Lukarič, rodom z Reke. Izdajal se je prvotno za Nikolo Ivančiča, begunca iz Trsta. Lukarič je nevaren vlomilec.

— **Smrtina kosa.** Umrl je v javni bolnici v Ljubljani g. Franc Rožič, okr. orožniški stražmojster v p., star 64 let. P. v m.

Drzen vlom pri belem dnevu v Wolfovi ulici.

Ljubljana, 11. januarja.

Ozka, starodavna Wolfova ulica je bila včeraj, 10. t. m. vse popoldne nenavadno živahna. Pred staro, okoli sto let obstoječo hišo št. 3 so se zbirali radovedni in radovednice ter zrlji proti zaprti prodajalni zlatnine g. Ludovika Černe. V njegovo prodajalno je pri belem dnevu ob popoldanskem odmoru, ko se vse trgovine zapro, vlomil neznan, drzen in prebrisani vlomilec, ki si je potem napolnil svoje žepne z najfinejšo in najdražjo zlatnino, briljanti in drugimi dragocenostmi. Vlomilec je moral dobro poznati krajevne razmere.

Kakor običajno, je g. Ludovik Černe s svojim sinom opoldne zaprt prodajalno ter odšel k kosilu v prvo nadstropje omenjene hiše. Po kosilu, okoli 1 ure 15 min. je g. Černe star. zopet odprl prodajalno.

Na prvi pogled in mah pri vstopu v prodajalno, je z začudenjem zapazil, da mu je med tem časom nekdo pošteno izropal zalogo, posebno pa izločeno okno, kjer ni bilo niti enega predmeta več. O drznem vladu so bili takoj obveščeni vsi organi kriminalne policije.

Kako je bil vlom izvršen?

Gospod Ludovik Černe star. je sprva mislil, da je vlomilec nemoteno in neopazeno prišel skozi stranska, na vežni hodnik vodeča vrata, ki so bila po vladu nezaklenjena. Pozneje pa se je stvar pri lokalnem ogledu točno pojasnila. Vlomilec je s finim, vlomilsko-tehničnim orodjem prepil srednjemočan železni križ na oknu, ki drži proti Ljubljani in je zelo samotno. Najprej je vlomilec dvignil zunanje okno z nekim malim železnim drogom, začel železni križ pilit in po končanem delu je še z drogom dvignil notranje okno, kakor je splezal tih v prodajalno. Tam si je napolnil svoje žepne in nabral si je

bogati in obilen plen.

Vlomilec se ni zmenil za malenkost, za manjvredne alpaka in drobne predmete. Vse to, kakor tudi denar in v popravilo izročene stvari je vlomilec lepo pustil na miru. Pobral pa je iz izločbe veliko zlatnine, briljantov in srebrnine. Kolikor je mogel gospod Černe aproksimativno in na prvi moment ugotoviti, je vlomilec odnesel: 150 zlatih veržic, okoli 24 briljantnih prstanov, dalje briljantne uhane, briljantne obeske, zlate uhane, dve zlati uri, zlate broške, zlate zaplestnice in 12 srebrnih doz.

Ko je vlomilec pospravil svoj plen, se ni odstranil skozi okno, katero je skrbno zaprl in odpilni del križa lepo nazaj pristavil, ampak je moral oditi skozi stranska vrata, v katerih je bil od znotraj ključ in so bila epoldne zaprta, toda po vladu odprta. Na ta način je bila torej prva domneva, da so bila vrata popoldne nezaklenjena.

Prva polizevedovanja.

Gospod Černe je o vladu takoj ob stili kriminalni oddelk ljubljanskega policijskega ravnateljstva. Na lice mesta so došli stražniki in detektivji, ki so zabilježili dejanski stan ter v hiši izvedli pri stanovanjih prva polizevedovanja. Zanimivo je, da je hišnica Brence slišala in čutila že v nedeljo popoldne in včeraj ob popoldanskem odmoru neki ropot in šum na samotnem, proti Ljubljani stojećem hodniku, a ni temu pripisovala prav nikake važnosti. Nekatera predmeta, kakor okno, so fotografirali. Po prvih ukrepih je policija začela odločno in temeljito polizevedovalno delo, o katerega uspehih doslej še ni poročila.

Koliko škoda? Točnih podatkov o provzorčeni škodi še ni bilo mogoče ugotoviti. Gospod Černe je takoj počel z inventuro. Pričleno cenilo škodo na pol milijona kron. V vrednost strank vključimo, da stranke, ki so izročile gospodu Černetu kaka popravila, niso v nobenem oziru oškodovane. Vlomilec je te predmete pustil popolnoma nedotaknjene.

Ukradeni predmeti.

Policijsko ravnateljstvo objavlja, da so bile pri vladu Černe pokradene sledeče stvari:

6 zaplestnic v podobi zlatih veržic, 6 parov zlatih gumbov, 12 zlatih brož, 4 košeli; zlati z obeski, 24 briljantnih prstanov, 12 parov zlatih uhano, 54 zlatih prstanov z različnimi kamni, 21 zlatih medaljonov, 100 medaljonov, 9 parov briljantnih uhano, 9 zlatih gumbov in 10 do 12 srebrnih doz.

Storilec so doslej neznani in se ni došlo še ugotovilo nobenih sledi.

O vladu sploh nimajo nikakih osebnih podatkov. Potreben je pravi Sherlock Holmes, da izsledi tatu.

Najnovejša poročila.

REGENT V BOSNI.

— d Sarajevo, 10. jan. Regent Aleksander je z veliko knežino Jeleno Konstantinovno depotoval v Hlilže. Od Broda se je prestolonaslednik pripeljal v avtomobilu v strojem incognito. Spremljala sta ga samo dva častnika in minister na razpoloženju Ninčič. Koliko časa se bo regent mudil na potovanju, je odvisno od tega, za kdaj se določi dan otvoritve konstituantne.

RADI SKLICANJA KONSTITUANTE.

— d Beograd, 10. jan. Danes sta se sestala ministrski predsednik Pašić in predsednik konstituantne dr. Ivan Ribar, da se dogovorita glede otvoritve konstituantne. Seja bo 12. t. m. Ako se odloči s prestolnim govorom, se ni določeno.

VOLITEV V BEOGRADSKO TRGOVSKO ZBOJNICO.

— d Beograd, 10. jan. Volitve članov v industrijsko zbornico so končane. Glasovalo se je z listki, ki so se oddajali v zalepnihah. Od 80 volilcev jih je volilo 62. Poleg starih članov so bili voljeni v zbornico še štiri novi člani.

OBRAVNAVA RADI POBUNE.

— d Ošček, 10. jan. Danes se je pričela obravnava proti onim, ki so obtoženi, da so pripravljali ustaio v Zlatoveh. Glavna obtožbenca sta Josip Pospisil in Juro Gombarič. Ta dva sta obtožena, da sta hujskala ljudstvo, naj bi se uprlo proti orožnikom, ki so streljali in usmrtili tri kmete. Branitelji v tem procesu je dr. Papratovič. Razprava je trajala ves dan, zvečer pa je bil odločena do sobote, da se pozovejo na sodišče nove priče.

SMRT JAMESA BOUCHERJA.

— d Beograd, 10. jan. Snodi se sredi med kampanjo, ki jo je bil vprizoril v koristi Bolgarom, umrl James Boucher, balkanski korespondent »Timesovca«. Bil je bolgarofil in osebni prijatelj carja Ferdinanda. Trideset let je poročal angleški javnosti o Bolgarih. Na svojo izrazito željo bo Boucher pokopan v bolgarskem monastiru Rilu v Rodopskem pogorju.

PROTI HABSBURŽANOM.

— d Pariz, 10. jan. Andre Cherdame poroča iz Budimpešte »Matinu« o kandidatih, ki bi prišli v poštvo za madžarski prestol. Razlaga pravno

stališče madžarskih legitimistov, po katerem je bivši kralj Karel še baje vedno vladar onih zemelj, ki so po mirovnih pogodbah pripadla Rumuniji, Jugoslaviji in čehoslovaški. Iz tega izhaja, piše Cherdame, da bi povratek izgnanca v Prancusko pomenil razveljavljenje triansonske, st. germanske in vsled tega tudi versailleske mirovne pogodbe. Bivši kralj Karel bi na ta način omogočil udeležitev pangermanizma. To so zadostni vzroki za upravnice priprave Jugoslovenov, Rumunov in Italijanov, upreti se tudi s silo državnemu prevratu, ki bi kralja Karla spravil zopet na prestol v Budimpešti in na Dunaju. Cherdame opozarja na dalje na kandidaturi Ottona in Albrehta, ki jo zavrača, in tudi na kandidaturu bivšega nadvojvode Josipa, o kateri se izraža nastopno: Francija ne sme dati iniciative, ne da bi pri interesi sosedih Madžarske sprejeli te kandidature. Cherdame končuje: Odpor Madžarov proti Habsburški hiši je tako velik, da išče mnogo rojalistov kandidata med tuji princji. Angleški in italijanski pretendenti bi našli močan odpor ne samo pri Madžarih, ampak tudi pri sosednjih državah. Sin belgijskega kralja pa bi mogel dobiti največ glasov zase, da zasede madžarski prestol.

NOVA GRŠKO - TURŠKA VOJNA.

— d Rim, 10. jan. Agenzija Stefani javlja iz Carigrada: Grki nameravajo pričeti na fronti Brusa-Uşak novo veliko ofenzivo. Kakor se javlja iz Ankore, se Turki mrzlično pripravljajo na obrambo. Vendar pa ne bodo poslali v boj vseh svojih čet, ker nameravajo spomladati pričeti protiofenzivo. Grški general Papulas je s svojim štabom odšel proti Brusi. Javljajo se spopadi med Grki in Turki pri Meandru. V Smirno je dospelo mnogo ranjencev. Napade so pričeli Grki, Turki so na več točkah vdrl v grške postojanke. Pri Nigliju so Grki zbrali mnogo čet in veliko množino vojnega materijala. V kratkem se pričakuje prihod kralja Konstantina v Malo Azijo.

AMERIČANI PROTI JAPONCEM.

— d Washington, 10. jan. (Brezžično) Kalifornski senat je z vsemi odanimi 29 glasovi sprejel resolucijo, da se sporoči zvezni vladi, da Kalifornija ne bo pripoznala nobenega zakona, ki bi omogočil Japoncem pridobitev ameriškega državljanstva in posestva.

Kulturna.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Torek, 11. januarja, zaprto.
Sreda, 12. januarja, zaprto.
Četrtek, 13. januarja, zaprto.
Petek, 14. januarja: Smrtin ples, II. Red C.
Sobota, 15. januarja: Školjka. Red E.
Nedelja, 16. januarja: Školjka. Izven abonm.

Opera:

Torek, 11. februarja: Striček Vanja, gostovanje umetniškega gledališča. Izven abonm.
Sreda, 12. januarja: Jesenske gosli, gostovanje moskovskega umetniškega gledališča. Izven abonm.
Četrtek, 13. januarja: Literarni večer, gostovanje moskovskega umetniškega gledališča. Izven abonm.
Petek, 14. januarja: Fra Diavolo. Red B.
Sobota, 15. januarja: Tosca. Red A.
Nedelja, 16. januarja: Trovatore. Izven abonm.
— Slovenska drama. Za božično prazniko zelo primerna Dickensova

pripovedka »Ovrček za peščico« je prišla na oder z majhno zakasnitvijo ter je našla pri ljudstvu hvaležnih poslušalcev. Demokratski Dickensov duh, poln sočutja za ubožce, zatiranje in nesrečnike, veje prav prijetno tudi iz te dramatizacije. Mojastrski slikar rodbinskega življenja, moralist, optimist in sentimentalci, ki rad joka, a se še rajši krehota, se spozna tudi v tem »Ovrčku«. Nam bi bila ljubša Goldmarkova opera na isti sujet kot ta dramatizacija, ki se ne more smatrati za posebno posrečeno. Dickensova vis ocnica, njegova včasih groba situacija in fina karakterna komika, ki sega rada po karikiranju, gotovo naravnost kliče po odr. Toda Francemilova božična pripovedka v treh dejanjih je ohranila preveč epičnega značaja ter teče zategadelj dejanje mestoma zaradi predolgi dialogov prenaša dramatično. Vzlic temu je igra simpatična, razumljiva tudi širšim slojem ter je bila dobrodošla po izključno težkih in globokih dramah. Melodični godbeni motiv in vonj po kadilu že pred začetkom igre ustvari med poslušalci nekako praznično, božično postično razpolo-

ženje. Kot običajno je bila režija g. Se-
sta dobra in premišljena. Vsi igralci in
igralke so zadovoljivo izvršili svoje
naloge, v prvi vrsti ga. Rogozova
in ga. Juvanova. Žal, da nista so-
delovala g. Rogoz in ga. Šaričeva, ki
bi bila ulogi Calca in Berte dvignila
višje.

— Gosp. kapelnik dr. Jos. Čerin
vabi pevke in pevce k izvajanju Ba-
chovega pasijona po sv. Matevžu. —
Glej »Poslanec«. Skušnje se prične ta-
koj po II. sinfoničnem koncertu, ki se
vrši 17. t. m.

— Poziv pevcem! Sredi marca me-
seca t. l. hočem izvajati veliki J. S. Ba-
chov pasijon po sv. Matevžu na koru
kajkajšnje frančiškanske cerkve. Go-
spod skladatelj o. H. Sattner mi da na
razpolago orgle in svoj cerkveni zbor;
sodeluje tudi popolni orkester dravske
divizije. Potrebujem še več dobrih pev-
kov in pevcev. Zato si usojam navkljubno
vabiti k sodelovanju dame in gospode,
izveščane pevce, ki utegnejo prihajati
k potrebnim skušnjam in ki imajo do-
volj navdušenja za grandiozno delo
Bachovo. Kdor se zadovolji z nagrado,
katero mu bo nudila zavest, da sodeluje
pri izvajanju umotvora v taki dovrše-
nosti, da bo naše skupno delo vredno
Bachovega genija in pa kraja, kjer se
naj pasijon izvede, naj se oglasi z do-
pisnico na moj naslov do 15. t. m. —
Kapelnik dr. Jos. Čerin, Gosposvet-
ska cesta št. 14.

— Založnikom knjig. Pred mano le-
ži knjiga: Ivan Cankar. Podoba iz
sanj. Dasi imam čiste roke — pravkar
sem jih nalašč za to umil — vzlic temu
si skoro ne upam vzeti knjige v roke,
zakaj bojim se, da bi se ne poznali na
platnicah odtiski vseh desetih prstov.
Vzvana je namreč v snežne bele papir-
nate platnice. Bolj nehalne opreme
pač ni bilo mogoče izbrati. Kdo si bo
upal poleti prijeti knjigo brez »roka-
vice«, komur je mar njena čista zuna-
njost! In na podobnem način je, žal zad-
nje čase vezanih že več leposlovnih
knjig. Ker pa se knjiga vendar ne veže
samo za oko, in ker se za zasebne
knjižnice običajno tudi ne zavija v pa-
pir, svetujemo vsem založnikom, naj v
bodoče opremljajo knjige z nekoliko
bolj hvalježno vezavo.

— Risto Savin. Nove skladbe. Pri
Goričarju in Leskovšku v Celju sta
izšla dva zvezka pesmi, skladatelja

opere »Lepa Vida« Risto Savina in si-
cer po pesnitvah Oton Zupaniča. Na-
ročajo se pri založni ali pri vsaki dru-
gi večji knjižarni.

— Prof. Vatroslav Jagić je dne 6.
t. m. slavil petdesetletnico svoje pro-
mocije na univerzi v Lipskem. Ob tej
priliki so mu poslale čestitke dunajska
in berlinska akademija znanosti, du-
najska univerza, in filozofska fakulteta.

— Izložba »Lada« v Beogradu.
Jugoslovensko umetniško društvo »La-
da«, čegar člani so tudi slovenski sli-
karji in kiparji, priredi v kratkem
umetniško razstavo v Beogradu.

— Naši ministri dramatik. Bivši
minister dr. Ivo Kernić je napisal pod
pseudonimom Mihaela Gorskega več
komedij, ki se igrajo na hrvatskih
odrih, n. pr. »Kako to nekoč bijaše«,
»Rozalinda«, »Jubilej u Jednini«; zdaj
se igra na odru novosadskega srbske-
ga pozorišta drama »Pogažena zaklet-
va«, ki jo je napisal dr. Laze Marković,
bivši minister za konstitucio.

— Hrvatski umetniki v prvem sa-
lonu mednarodne moderne umetnosti v
Zenevi. Dne 28. decembra so otvorili v
Zenevi umetniško razstavo, na kateri
so razstavili svoje slike in kipe pre-
stavitelji moderne francoske, laške in
nemške umetnosti. Tudi 14 hrvaških
umetnikov in umetnic se je udeležilo te
razstave z 69 slikami, akvareli in er-
teži. »Arts et Lettres« poroča prav
ugodno o teh jugoslovenskih slikarjih.
A Slovenci?

Turistika in sport.

— Smučarji, ki hočejo na Mrzlem
Studenec prenočevati se morajo zgla-
siti v pisarni »Gozdnega oskrbnistva«
Bled in plačati za vsako posteljo tarifi-
no ceno, ki znaša K 5 (pet kron) na
dan, na kar bodo tozadevno potrdilo.
Perilo mora vsak plačati posebej ta-
mošnjemu gozdarju, istotako postrežbo
in razsvetljavo. Priporočamo, da je
prenočevanje v lovski hiši na Mrzlem
Studenec le tedaj dovoljeno, kadar ver-
ski zaklad tamonje prostore ne rabi in
da so na razpolago tri postelje. V
Kranjski gori in na Rudnem polju ni
nobene postelje na razpolago. Končno
se še pripominja, da podpisano glede
prenočišča ne prevzame nikakega jam-
stva. Gozdno Oskrbništvo, Bled.

Družbena vest in prireditve.

— Trgovsko tehnično in podporno
društvo v Ljubljani naznanja svojim
članom, da se vrši v četrtek dne 13. t. m. v
sejni dvorani mestnega magistrata ob
pol 8. zvečer izvanredni občni zbor. Na
dnevnom redu so sledeče točke: 1. Pre-
memba pravil in 2. raznoterosti. Gg.
člane prosimo, da se obnega zbora
mnogoštevilno udeležijo.

— Izredni občni zbor društva ju-
goslovenskih novinarjev se bo vršil v
nedeljo, 16. t. m. ob 10. dopoldne, v po-
sebni sobi kavarne »Zvezda« s že ob-
javljenim dnevnim redom.

— Slovensko trgovsko društvo
»Merkur« priredi, kakor smo že poro-
čali, v ponedeljek 17. januarja v dvorani
Mestnega doma ob 7. zvečer predava-
nje o Siamu in vzhodnoazijskih de-
želah. Predaval bo g. inž. Ferdo Lubša,
ki je proučeval kot siamski državni
svešnik skoro petnajst let vzhodno-azijs-
ke razmere. Predavanje bo ilustrava-
no s skopičnimi slikami. Vstop prost.
Gg. člane trgovce, industrije in vse do-
točne, ki se zanimajo za tamkajšnje tr-
govske razmere, opozarjamo vnovič na
to zanimivo predavanje.

— Plesna prireditev pevskega
zboru Glasbene Matice v Ljubljani, se
vrši kot priljubljena in običajna vsako-
letna prireditev v soboto, dne 29. t. m.
v veliki dvorani Narodnega doma.

— Veliki pustni korzo. Običajna
»Slavčeva« maskarada se vrši letos na
pustno nedeljo dne 6. februarja v pro-
storih »Nar. doma«.

Gospodarske vesti.

— g. Blago za našo kraljevino. Naša
trgovska agencija v Solunu poroča, da
je dospelo 5 parnikov iz Liverpoola,
Amsterdama in Hamburga z blagom za
našo kraljevino.

— g. Stanje premoga v naši državi.
Rudarski štrajk v Trbovljah je pokazal,
kako važno je vprašanje premoga
v naši državi. Črna premoga, ka-
kršnega je v izobilju v Ameriki in An-
giji, pri nas sploh ni, zato pa so osta-
le vrste premoga zastopane v velikih
količinah. Najboljši je premog iz Pe-
čuha, ki je najbolj sličen črnemu angle-
skemu premogu. Drug premog je na-

vađen siv. Pri Zaječarju na bolgarski
meji imamo premogokop, ki daje ena-
ko dober premog kakor oni iz Pečuha,
istotako premog v Dobri ob Dunavu.
V Sloveniji se dobiva najboljši premog
v Trbovljah in Zabukovici in zadnji
čas v Rudnici in pri Rajhenburgu.
Leta 1913 so dali slovenski premogo-
kopi naslednje letne uspehe: Trbov-
lje-Hrastnik devet milijonov dvesto
sedemdeset in osem tisoč q, Zagorje
2½ mil. q, Kočevje 1 in pol mil. q, St.
Janž pol mil. q, Globoko pri Brežicah
petdeset tisoč q, Velenje 2 mil. q, Za-
bukovica tristo tisoč q, Leše štiristo-
tisoč q, Sv. Stefan pri Velikovcu osem-
stotisoč q, Bosna nam daje tudi velike
količine premoga in kar je posebno va-
žno, vsi premogokopi so v državnih
rokah. Od bosenskih premogokopov
je najvažnejši Kakaliski, ki ima naj-
boljši premog. Po Bosni in Hercego-
vini je potem še nekaj novejših pre-
mogokopov. Premog iz rudnikov na
Hrvatskem zastaja daleč za premo-
gom iz Bosne in Slovenije v vsakem
oziiru. Srbija ne zastaja ne za Bosno,
ne za Slovenijo glede bogastva svojih
premogokopov in otvarjalo se še novi.
Ti premogokopi v Srbiji trpijo še danes
na posledicah brezobzirnega ravn-
janja s strani nemških in avstrijskih
čet, še bolj pa trpe na pomanjkanju
lokomotiv in vagonov, tako da se ne
more izkopani premog redno odvažati.

— g. Železnica Krapina - Rogaska
Slatina. Vemo, da naša mlada država
vsled investicij in priprav za velike
železnice kakor Beograd - morje nima
sredstev in ne časa, da bi se bavila z
gradbo manjših lokalnih železnic. Vemo
tudi to, da je naša proga Zagreb - Zi-
ni most - Maribor oziroma Ljubljana
kot del najglavnejše prometne ceste v
Jugoslaviji preobremenjena, pa je v
gospodarskem interesu, da se razbre-
mimo. Čudimo se samo temu, zakaj se
to doslej še ni zvedelo, ko obstoji mož-
nost, da se zgradi krajša zveza Zagreb-
Maribor z enostavno progo, dolgo 13
kilometrov, med Krapino in Rogatcem.
Teh 13 km ni bilo do leta 1918 izgraje-
nih samo radi trgovlavlne in egostitne
železniške politike Madžarov, ki niso
hoteli, da bi šel del prometa iz Hrvatske
preko Krapine naravnost v Slovenijo.
Pred par meseci smo čitali, da je mi-
nistarstvo saobraćaja podelilo koncesi-
jo za zgradbo teh 13 km. Ali dotična

družba se ne zgane, ministarstvo pa tu-
di ne. Za zgradbo teh 13 km bi se raz-
bremenila proga Zagreb - Zidanmost-
Maribor, napravila krajša zveza Za-
greb-Maribor in nastal bi kratek spoj
Zagreb - kopališče Rogaska Slatina.
»Jugosl. Lloyd«, ki se peča s to zadevo,
pravi: »Nadejamo se, da poklicani fak-
torji ne bodo za večno zaspali s tem
tako jednostavnim problemom«.

— g. Donavska komisija. Iz Lon-
dona javljajo: Admiral Troubridge je
podal demisijsko kot predsednik podo-
navske komisije. Na njegovo mesto
pride Madžar Miklos.

BORZE.

— d. Zagreb, 10. januarja. Devize
(vezano): Berlin 214—216, Italija iz-
plačilo 530—534, London 545—552,
New York kabel 154—154.50, New York
ček 153—154, Pariz 915—925, Praga
176—177.50, Svica 2300—2400, Dunaj
23.10—23.25, Valute: dolarji 149.75 do
150.50, avstr. krone 24—26, carski rub-
lji 65—73, napoleonor 0—490, nemško
marke 204—206, rom. lei 195—200, ital.
lire 520—525, čehoslovaško krone
168—0, sovereign 535—0.

— d. Praga, 10. jan. Devize. Amster-
dam 2828.50, Beograd 230, Berlin
121.25, Bukarešta 117.75, Sofija 97, Cu-
rih 1358.50, Milan 305.50, Pariz 523.50,
London 320.50, Novi Jork 88, Dunaj
12.62%, Zagreb 56.75, Varšava 11, Bu-
dimpešta 14.37%, Valute: Novi jugosl.
dinarji 221, nemške marke 121.25, ro-
muniški lei 117.75, bolgarski lei 92.75,
švicarski franki 1333.50, italijanski li-
re 302.50, francoski franki 525.50, an-
gleški funti 318.50, ameriški dolarji
87, poljske marke 10, avstr. žig. krone
2.62%.

— d. Curih, 10. jan. Devize. Berlin
8.95, Holandija 207.75, Novi Jork 651,
London 23.63, Pariz 88.60, Milan 22.40,
Bruselj 40.60, Kodani 108, Stockholm
136, Kristijanija 106.75, Madrid 85.75,
Buenos Aires 225, Praga 7.35, Varšava
1.07%, Zagreb 4.20, Budimpešta 0.95,
Bukarešta 8.50, Dunaj 1.40, avstrijske
žigovane krone 1.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslavšek.
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeb.

Hlev za 4 konje

in sapa za vozove se odda. Poizve
se na Opekarski cesti št. 7, od 2 do 4
ure popoldne. 224

Proda se poceni dobro ohran-
jena, kompletna soba za eno osebo, ter
jedilna soba. Resljeva cesta 12, II. nad-
stropje, levo. 216

Knjigovodkinjo išče

družba »JADRAN« Ljubljana, Dunaj-
ska cesta 9. Reflektira se le na prvo-
vrstno, samostojno moč z večletno
praksu in znanjem dvojnega knjigovodstva. 218

Proda se

ca 50 m² ga-
šenega apna.
Matija Perko, Zgor. Siška, Celovška c. 121
220

Izvežban mehanik

samostojen delavec, več vodstva me-
hantičnih delavnic, izurjen v obratu,
specialist za razne tipe motorjev, išče
primerno mesto. Nastopi takoj. Ponu-
dite na naslov: N. Ditar, Domžale po-
sta ležece. 214

PRODA SE

jedilna soba, popolnoma nova,
po zelo ugodni ceni. Ogleda se
lahko pri Francu Šeber, Ljub-
ljana, Rožna ulica 3. 215

Pravi dr. Oetkerjev

pecilni prašek

in vaniljin sladkor se zopet dobiva v vseh trgovinah.

Potrtim srcem javljam vsem sorodnikom, prija-
teljem in znancem tužno vest, da je gospod

Franc Rožič

okrajni orož. stražmojster v pok.

po težki, mučni bolezni dne 10. januarja ob 7. uri
zvečer v 64. letu starosti mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb dragega pokojnika se bo vršil dne 12. t.
m. ob pol 3. uri popoldne iz deželne bolnice k Sv.
Križu.

Sv. maša zadušnica se bo služila v farni cerkvi
sv. Jakoba dne 13. t. m. ob 8. uri zjutraj.

V LJUBLJANI, 10. prosinca 1921.

Zaljubljeni ostali.

Išče se

spreten livarski mojster za železo in
kovine. Ponudbe s prepisi spričeval na
Tovarnico tanina d. d. v Sisku. 196

Mlad strojni inženir

z večletno inozemsko prakso išče pri-
merne službe. Ponudbe pod »Stalno
mesto 127« na upravnishvo Slov. Naroda. 222

Proda se lovski pes »ptičar«, 18 me- secev star. Kje, naye

uprav. Slo-
vskega Naroda. 207

Gospodinj, ki mora znati samostojno

kuhati in h gospodinjstvu spadajoča
dela pove uprav. Slov. Naroda. 222

Moderne oprave za kopalnice

fajenčni klozeti, umivalniki, kopelne
peči, emajlirane lite banje. Točna
dobava z izvoznico. Velika zaloga.
LEOPOLD BLAU & Co. Ges. m. b. H.
Wien, II., Aspernbrückeng 5.
Izvoz po vsem svetu. Telefon inter-
urban 43351. 9818

Posestvo

v Pobrežju pri Mariboru vl. št.
105 kat. obč. Pobrežje, obstoječe
iz zemljišča, 2 hiše in gospodarskih
poslopjih se proda. Ponudbe se posla-
ti na vodstvo »Družbe sv. Cirila in Metoda«
v Ljubljani 31. januarja 1921. 206

Gospodinj, ki mora biti izvrstna kuha-
rica, rica, išče samostojen višji
uradni. Naslov pove upravishvo Slov.
Naroda. 92

Samostojna starejša gospa, ki bi
mesecev starega čvrstega dečka proti
primerni odškodnini v oskrbo, naj bla-
govolj poslati naslov pod »Dobrosrčnost
208« na upravo Slov. Naroda. 208

Zamenja se stanovanje, lepo, dve so-
be, s hrambo, kuhinjo, s priključniki. Kdor preskri-
benko ali nekoliko manjše, dobi 400
kron nagrade. Naslov pri uprav. Slov.
Naroda. 205

Zemna ponudba!

Družabno išče za žentev 49 letni
fant, vzoren, zdrav, s samo materjo v
hiši, s trgovino in gostilno na Gorenj-
skem in lepim posestvom na Dolenj-
skem pri industriji. Okoli 30 let ugled-
no, mirno, naobraženo, v govoru z
vsakim do svoje meje, da dokáže zna-
biti, da je svoj poklic dobro vodila z
okoli 80.000 K, oziroma manj, ako po-
seduje kako trgovino ali kaj donosne-
ga, ter ne previseke noše. Vdove niso
izključene. Slika proti vrnitvi naj se
pošlje na uprav. Slovenskega Naroda
pod »Družabnica/201«. 201

Mesarji!

Prodam moderno opremo za mesnico:
tehnično, puit, krasne pocinjene teme
i. t. d. L. Kastorec, mesar, Rožna
dolina 155. 210

Pokarja na Stajerskem, brez stano-
vanja, se odda v najem. Naslov se
izve v uprav. Slov. Naroda. 202

Izjava.

Izjavljam, da nisem odgovorni
plaščnik za od 1. avgusta lanskega leta
naprej za trgovino katera se vozi pod
mojim imenom v moji hiši v Karnelu
pri St. Janžu.
Gospod J. Trbevc vodi trgovino
pod imenom g. Andolška nasled-
nik v Karmelu. 203

Konjak.

Pri starosti, slabosti pri železočnih tež-
koah in pomanjkanju moči je star vin-
ski konjak v mleku pravo oživljajoče
sredstvo. Dve politrne steklenice po-
šilja Benoš Hertl, posestnik, grad
Golč pri Konjicah, Slovenija. 9180

Išče se družabnik

— edca ali več — z večjim kapita-
lom za brezkonzumno industrijo ve-
like in sigurne prihodnosti v Jugosla-
viji. Želeti bi bilo soudeležbe kemika.
Glavni pogoji: stavba; najpotrebnejše
mehanične naprave in tehnični pripo-
močki, so že na razpolago. Dopisi
resnih reflektantov s priloženo znaniko
za odgovor naj se pošljejo pod šifro
»Aetrol 1921/187« na upravishvo Slo-
venskega Naroda. 187

Proda se troje perzijskih
(ena nova, dve
starinski), troje pirotskih preprog,
medved kot preproga, velik kovčeg (Rohr-
platten), turški stol. ADAMIC, Pred
Skofijo št. 9, II. nadst. 175

Iščem dobro onoldansko in večerno
hrano v abonent. Pismene ponu-
dube pod »Ino-
zemec 183« na upravishvo Slovenskega
Naroda. 183

Gostilna
s hlevom, lepim vrtom in nekaj inven-
tariem se proda v Prevaljah, Korosko
SHS. Pojasnila da iz prijaznosti g. Vidrih,
geometer, Krško.

Klavirje

uglašuje in
popravlja
solidno in točno
Ljubljana,
Felix Povše, Tržaška 45.

Prezvel sem zastopstvo pro-
vrstnih tvornic:
nudim elektrotehnični mate-
rijal, betonsko železo, razli-
čen železni material in mo-
torje. Zahtevajte ponudbe
Gjorgje Grujić
Beograd, Miletina ul. 15.

Pekarna

se kupi ali vzame v najem, kjerkoli na
Kranjskem ali Stajerskem. Naslov pove
uprava Slov. Naroda. 178

Iščem

boljšega hlapca k paru konj. Hrana in
stanovanje v hiši. Plača po dogovoru.
Naslov se izve v uprav. Slov. Naroda. 180

Prodasta se dve hiši z vrtom in gostilno v ljubljanskem predmestju.

Naslov pove uprav. Slov. Naroda. 108

Soba se išče pri boljši rodbini. Po-
nudbe pod »Boljša rodbina/211« na
uprav. Slov. Naroda, 211

Priporoča se delavnica vsakovrstnih

ščetk, metel in čopčev na debelo in drobno.

Sprejemajo se vsakovrstna dela za tovarne, tiskarne in mlino.
Istotam se kupuje žima in ščetine. Anton Simeno, Karlovska
cesta št. 8. 209

Tvornica keksov, prepečenca, oblatov in vafeljnov

V. BIZJAK in DRUG.

Rogaška Slatina
priporoča svoje fine izdelke.

Narodna knjigarna v Ljubljani
— Prešernova ulica 7. —
priporoča prav lične

TEDENSKE KOLEDARJE

za leto 1921

Cena K 26.—. Cena K 26.—.

Rudolf Pevec, prva slovenska
furdka v Sremlu.